

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL JEAN RICHARD DE LA TOUR
prezentate la 5 septembrie 2024¹

Cauza C-217/23 [Laghman]ⁱ

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl
împotriva
A N

[cerere de decizie preliminară formulată de Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria)]

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Politica comună în materie de azil – Directiva 2011/95/UE – Condiții pentru a putea beneficia de protecție internațională sau de protecția subsidiară – Statutul de refugiat – Articolul 2 litera (d) – Motivele persecuției – Articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță – Noțiunea de apartenență la un «anumit grup social» – Noțiunea de «identitate proprie» în țara de origine – Perceperea unui grup ca diferit de societatea înconjurătoare – Criterii de apreciere – Solicitant de protecție internațională, membru al unei familii implicate într-o vendetă în curs în țara sa de origine”

I. Introducere

1. Un solicitant de protecție internațională, membru al unei familii implicate într-o vendetă² în curs în țara sa de origine, poate fi considerat ca fiind expus unui act de persecuție ca urmare a apartenenței sale la un „anumit grup social” în sensul articolului 2 litera (d) și al articolului 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf din Directiva 2011/95/UE³?
2. Răspunsul la această întrebare nu se impune de la bun început într-un mod evident.
3. Acesta impune ca actele și amenințările grave care decurg dintr-o vendetă, ce se conformează principiilor de drept cutumiar recunoscute și admise de anumite societăți tradiționale și la care se expun, din generație în generație, membrii unei familii ca urmare a răspunderii considerate ca

¹ Limba originală: franceza.

ⁱ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

² Potrivit dicționarului *La Langue française*, termenul „vendetta” este împrumutat din limba italiană „vendetta”, din latină „vindicta”, și are două semnificații. Acesta se referă fie la animozitatea ereditară și criminală dintre două familii, tipică regiunilor mediteraneene și balcanice, motivată de dorința de a răzbuna ofense sau crime săvârșite între aceste familii, fie la căutarea unei răzbunări personale sau colective care vizează repararea unei nedreptăți resimțite sau a unui prejudiciu suferit.

³ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).

fiind angajată de alți membri ai acestei familii, să fie distinse de actele și de amenințările strict personale care urmăresc alte motivații, provenind de la infractori de drept comun sau de la mafie. Deși Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR)⁴ și Agenția Uniunii Europene pentru Azil (AUEA)⁵ au emis recomandări în această privință, trebuie să se constate că autoritățile naționale adoptă abordări diferite atunci când se pune problema stabilirii apartenenței unui astfel de solicitant la un anumit grup social⁶.

4. Astfel, în dreptul Uniunii, o cerere de protecție internațională întemeiată pe apartenența la un „anumit grup social” impune nu numai să se stabilească faptul că membrii grupului împărtășesc o caracteristică înăscută ori o caracteristică sau o credință fundamentală pentru identitatea sau conștiința lor ori o istorie comună care nu poate fi modificată [prima condiție de identificare prevăzută la articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf prima liniuță din Directiva 2011/95], ci de asemenea să se demonstreze că grupul are o „identitate proprie în țara în cauză, fiind perceput ca diferit de societatea înconjurătoare” [a doua condiție de identificare prevăzută la articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din această directivă].

5. Deși Curtea a avut deja ocazia să precizeze domeniul de aplicare al motivului de persecuție întemeiat pe apartenența la un anumit grup social în privința persoanelor homosexuale și, mai recent, a femeilor victime ale unor acte de violență domestică sau care se identifică cu valori precum egalitatea între femei și bărbați⁷, prezenta cauză o invită să aducă precizări suplimentare cu privire la a doua condiție de identificare, referitoare la percepția socială a grupului în țara de origine în contextul particular al unei vendete.

6. Într-o primă etapă a raționamentului nostru, vom explica mai întâi că noțiunea de „societate înconjurătoare”, prevăzută la articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95, se referă la mediul uman și social în care evoluează grupul în cauză, astfel încât „identitatea proprie” a grupului nu se apreciază în raport cu percepția izolată a persecutorului, ci cu percepția colectivă a acestei societăți. În continuare, vom preciza că autoritatea națională competentă trebuie, în cadrul aprecierii sale individualizate, să țină seama de reprezentarea sau de imaginea pe care societatea înconjurătoare o are cu privire la grupul în cauză și de măsura în care opinia sau judecata asociată acesteia îl diferențiază sau îl distinge de restul societății respective. În această privință, comportamentele, actele sau măsurile care sunt adoptate ca urmare a acestei percepții pot constitui indicații pertinente pentru a demonstra că grupul este perceput ca fiind diferit.

⁴ A se vedea poziția ICNUR cu privire la cererile de acordare a statutului de refugiat în cadrul Convenției [privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951, intrată în vigoare la 22 aprilie 1954, *Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, nr. 2545, 1954, p. 150, denumită în continuare „Convenția de la Geneva”], întemeiate pe teama de persecuție ca urmare a apartenenței unui individ la o familie sau la un clan implicate într-o vendetă, din 17 martie 2006 (denumită în continuare „poziția ICNUR referitoare la apartenența unui individ la o familie sau la un clan implicate într-o vendetă”).

⁵ A se vedea AUEA, *Country guidance: Afghanistan*, mai 2024, punctul 3.18, intitulat „Indivizi implicați în vendete și în litigii funciare” (traducere liberă).

⁶ A se vedea, cu titlu de exemplu de decizie de respingere a cererii de acordare a statutului de refugiat și care acordă protecția subsidiară, Helsingin hallinto-oikeus (Tribunalul Administrativ din Helsinki, Finlanda), decizia din 3 septembrie 2013 (Hehao 13/1012/3), și Cour nationale du droit d’asile (Curtea națională pentru dreptul de azil, Franța), decizia din 17 decembrie 2009, T. (641626/09000446), și decizia din 21 decembrie 2009, K. (644277/09003107). A se vedea, în ceea ce privește acordarea statutului de refugiat, Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii, Belgia), hotărârea din 9 ianuarie 2014, X, X și X/I (nr. 116 642), și hotărârea din 26 august 2021, X/V (nr. 259 620), și Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [Tribunalul Superior (Camera pentru imigrație și azil), Regatul Unit], hotărârea EH (blood feuds) Albania CG [2012] UKUT 00348 (IAC) din 16 octombrie 2012 (în special punctele 6 și 7) și hotărârea Mohammed [N] din 25 septembrie 2020 (PA/04415/2019).

⁷ A se vedea Hotărârea din 7 noiembrie 2013, X și alții (C-199/12-C-201/12, EU:C:2013:720), Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Femei victime ale unor acte de violență domestică) (C-621/21, EU:C:2024:47), și, respectiv, Hotărârea din 11 iunie 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Femei care se identifică cu valoarea egalității între femei și bărbați) (C-646/21, EU:C:2024:487).

7. Într-o a doua etapă a raționamentului nostru și după situarea vendetei în sistemul juridic și în tradiția în care se înscrie acest fenomen, vom propune Curții să declare că, în funcție de condițiile care prevalează în țara de origine, membrul unei familii implicat într-o vendetă în curs în această țară poate fi considerat că aparține unui „anumit grup social” reprezentând motiv de persecuție care poate conduce la recunoașterea statutului de refugiat.

II. Dreptul Uniunii

8. Articolul 2 din Directiva 2011/95, intitulat „Definiții”, prevede la litera (d):

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

(d) «refugiat» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări [...] și care nu intră în domeniul de aplicare al articolului 12.”

9. Articolul 4 din această directivă, intitulat „Evaluarea faptelor și circumstanțelor”, prevede la alineatul (3):

„Evaluarea unei cereri de protecție internațională se efectuează la nivel individual, luându-se în considerare următoarele elemente:

- (a) toate faptele pertinente privind țara de origine în momentul luării unei decizii privind cererea, inclusiv actele cu putere de lege și actele administrative ale țării de origine și de modul lor de aplicare;
- (b) informațiile și documentele relevante prezentate de solicitant, inclusiv informațiile care permit să se stabilească dacă solicitantul a făcut sau ar putea face obiectul unei persecuții sau al unor vătămări grave;
- (c) statutul individual și situația personală a solicitantului, inclusiv factori precum trecutul, sexul și vârsta acestuia, pentru a se stabili dacă, ținând seama de situația personală a solicitantului, actele la care solicitantul a fost sau riscă să fie expus ar putea fi considerate o persecuție sau o vătămare gravă;

[...]”.

10. Articolul 10 din directiva menționată, intitulat „Motivele persecuției”, prevede la alineatul (1) litera (d) primul paragraf:

„Atunci când evaluează motivele persecuției, statele membre țin seama de următoarele elemente:

[...]

(d) un grup este considerat un anumit grup social în special atunci când:

- membrii săi împărtășesc o caracteristică înăscută sau o istorie comună ce nu poate fi modificată sau o caracteristică sau o credință atât de fundamentală pentru identitate sau conștiință încât nu ar trebui să i se ceară unei persoane să renunțe la aceasta; precum și
- respectivul grup are o identitate proprie în țara în cauză, fiind perceput ca diferit de societatea înconjurătoare.”

III. Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

11. A N, resortisant afgan care aparține etniei paștune, a depus o cerere de protecție internațională în Austria la 4 noiembrie 2015. În susținerea acestei cereri, A N a susținut că ar fi expus unui risc de persecuție în cazul întoarcerii în țara sa de origine, pentru motivul că familia sa ar fi implicată într-o vendetă de la uciderea tatălui și a fratelui său în urma unui litigiu funciar între aceștia și verii tatălui său.

12. Deși Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Oficiul federal pentru dreptul străinilor și dreptul de azil, Austria) a respins această cerere printr-o decizie din 21 iunie 2017, Bundesverwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ Federal, Austria) a admis, în schimb, acțiunea introdusă împotriva acestei decizii și, prin hotărârea din 26 iulie 2022, a statuat că A N trebuia să beneficieze de statutul de refugiat. Această instanță a recunoscut existența și gravitatea riscurilor la care se expune persoana interesată ca urmare a apartenenței sale familiale în cazul întoarcerii în țara sa de origine, precum și incapacitatea autorităților afgane de a o proteja de riscurile generate de această vendetă. În ceea ce privește posibilitățile de protecție în interiorul țării, instanța menționată a considerat în plus că, chiar presupunând că în alte regiuni din Afganistan nu este amenințat, A N ar risca să nu își poată satisface nevoile vitale esențiale și necesare.

13. Oficiul federal pentru dreptul străinilor și dreptul de azil a formulat recurs împotriva acestei decizii la Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria), instanța de trimitere. Acesta a susținut că decizia menționată se întemeia în mod eronat pe premisa potrivit căreia o familie poate fi considerată un „anumit grup social”, în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95, fără să se fi stabilit dacă o astfel de familie este percepută ca fiind diferită de societatea înconjurătoare, cu încălcarea acestei dispoziții.

14. Potrivit instanței de trimitere, „problema centrală” pentru soluționarea cauzei principale este aceea de a stabili „dacă membrii unei familii care sunt amenințați de o vendetă numai din cauza apartenenței lor la o familie în care unul dintre membri este [sau a fost] implicat [...] într-un conflict aflat la originea vendetei trebuie considerați un grup social”, în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95. În acest scop, ea solicită în esență Curții să clarifice conținutul și domeniul de aplicare al celei de a doua condiții de identificare de care depinde existența unui „anumit grup social”, prevăzută la primul paragraf a doua liniuță al acestei dispoziții.

15. Instanța de trimitere are îndoieli că, în speță, familia lui A N poate fi percepută de societatea înconjurătoare ca fiind diferită ca urmare a implicării sale într-o vendetă, în măsura în care această societate este legată de tradiția paștună consacrată, cel puțin într-o mare parte a teritoriului afgan, de a soluționa anumite litigii familiale prin intermediul vendetei.

16. În aceste condiții, Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Expresia «respectivul grup are o identitate proprie în țara în cauză, fiind perceput ca diferit de societatea înconjurătoare» de la articolul 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95 [...] trebuie interpretată în sensul că în țara în cauză un grup are o identitate proprie numai dacă este perceput ca diferit de societatea înconjurătoare sau este necesar ca «identitatea proprie» să fie examinată de sine stătător și independent de aspectul dacă grupul este perceput ca diferit de societatea înconjurătoare?
- 2) Dacă răspunsul la prima întrebare este că existența «identității proprii» se examinează de sine stătător, care sunt criteriile pentru examinarea existenței unei «identități proprii» în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95?
- 3) Independent de răspunsurile la prima și la cea de a doua întrebare: la aprecierea aspectului dacă un grup este perceput ca diferit «de societatea înconjurătoare» în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95 trebuie să se țină seama de perspectiva persecutorului sau de perspectiva ansamblului societății ori a unei părți semnificative a societății unei țări sau a unei părți dintr-o țară?
- 4) Care sunt criteriile pentru aprecierea aspectului dacă un grup este perceput ca «diferit» în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2011/95?»

17. A N, guvernele austriac, german și neerlandez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

IV. Analiză

18. Prin intermediul întrebărilor preliminare, pe care propunem să le examinăm împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că membrul unei familii implicate într-o vendetă în curs în țara sa de origine poate fi considerat, în funcție de condițiile care prevalează în această țară, că aparține unui „anumit grup social” reprezentând motiv de persecuție care poate conduce la recunoașterea statutului de refugiat.

19. În acest scop, instanța menționată solicită Curții să precizeze sensul și domeniul de aplicare al celei de a doua condiții de identificare a apartenenței la un „anumit grup social”, prevăzută la articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din această directivă.

20. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit articolului 2 litera (d) din directiva menționată, refugiatul este printre altele un resortisant al unei țări terțe care se află în afara țării al cărei cetățean este ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări.

21. Astfel, ca urmare a circumstanțelor existente în țara sa de origine și a comportamentului persecutorilor, resortisantul în cauză trebuie să se confrunte cu temerea fondată de a fi persecutat pentru cel puțin unul dintre cele cinci motive enumerate la articolul 10 alineatul (1) din Directiva 2011/95, printre care figurează apartenența sa la un „anumit grup social” în această țară.

22. Legiuitorul Uniunii a definit această noțiune la articolul 10 alineatul (1) litera (d) din directiva menționată, adoptând o abordare sensibil diferită de cea susținută de ICNUR⁸.

23. În primul rând, membrii grupului trebuie să împărtășească o „caracteristică înăscută” sau o „istorie comună ce nu poate fi modificată” ori o „caracteristică sau o credință atât de fundamentală pentru identitate sau conștiință încât nu ar trebui să i se ceară unei persoane să renunțe la aceasta”.

24. În speță, nu se contestă în litigiul principal că această condiție este îndeplinită. Astfel, membrii aceleiași familii împărtășesc, ca urmare a legăturii lor de rudenie, indiferent dacă această legătură decurge din legături de sânge, dintr-o adopție sau dintr-o căsătorie, de exemplu, o caracteristică înăscută, care este de asemenea fundamentală pentru identitate și/sau o istorie comună care nu poate fi modificată⁹.

25. Adăugăm că, în conformitate cu jurisprudența Curții, membrii aceleiași familii pot împărtăși o trăsătură comună suplimentară, cum ar fi, de exemplu, o altă caracteristică înăscută sau o istorie comună ce nu poate fi modificată, precum o situație familială specifică¹⁰. Or, în acest context, împrejurarea că membrii unei familii și, în special, bărbații și băieții din această familie sunt supuși, ca urmare a ascendenței lor, unei vendete, pentru motivul că aceasta se transmite din generație în generație, pe linie paternă, ține de „o istorie comună ce nu poate fi modificată”.

26. Având în vedere aceste elemente, membrii unei familii implicate într-o vendetă în curs în țara de origine, în special bărbații și băieții tineri ai acesteia, îndeplinesc fără dificultate prima condiție de identificare a unui „anumit grup social”, în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf prima liniuță din Directiva 2011/95.

27. În al doilea rând, acest grup trebuie să aibă „o identitate proprie” în țara în cauză, „fiind perceput ca diferit de societatea înconjurătoare”.

28. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă „identitatea proprie” a grupului constituie o condiție care trebuie apreciată în mod distinct și de sine stătător în raport cu percepția societății înconjurătoare. Astfel, aceasta subliniază că utilizarea conjuncției „da” în versiunea în limba germană a articolului 10 alineatul (1) litera (d)

⁸ Astfel, deși în dreptul Uniunii trebuie să fie în mod necesar îndeplinite două condiții de identificare, în schimb, una singură dintre aceste condiții este suficientă în temeiul principiilor directe privind protecția internațională nr. 2: „apartenența la un anumit grup social” în cadrul articolului 1 A(2) din Convenția de la [Geneva] și/sau al Protocolului din 1967 la aceasta privind statutul refugiaților, din 8 iulie 2008 (punctele 11-13). În ceea ce privește doctrina, a se vedea Goodwin-Gill, G. S., și McAdam, J., *The Refugee in International Law*, ediția a 3-a, Oxford University Press, Oxford, 2007, p. 73, Hathaway, J. C., și Foster, M., „Membership of a Particular Social Group: Discussion Paper n° 4 Advanced Refugee Law Workshop International Association of Refugee Law Judges Auckland, New Zealand, October 2002”, *International Journal of Refugee Law*, vol. 15, nr. 3, Oxford University Press, Oxford, 2003, pp. 477-491, Aleinikoff, T. A., „Protected characteristics and social perceptions: an analysis of the meaning of «membership of a particular social group»”, *Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, pp. 263-311, și Parish, T. D., „Membership in a Particular Social Group under the Refugee Act of 1980: Social Identity and the Legal Concept of the Refugee”, *Columbia Law Review*, nr. 4, Columbia Law Review Association, New York, 1992, pp. 923-953.

⁹ Această poziție este împărtășită de AUEA în *Ghidul privind apartenența la un anumit grup social*, martie 2020, p. 13, precum și de ICNUR în poziția sa referitoare la apartenența unei persoane la o familie sau la un clan implicate într-o vendetă, punctul 18.

¹⁰ A se vedea prin analogie Hotărârea din 11 iunie 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Femei care se identifică cu valoarea egalității între femei și bărbați) (C-646/21, EU:C:2024:487, punctul 43 și jurisprudența citată).

primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95 ar putea avea un alt sens decât un simplu sens de cauzalitate¹¹. Dacă este cazul, aceasta solicită Curții, prin intermediul celei de a doua întrebări, să precizeze elementele pe baza cărora ar trebui să se aprecieze „identitatea proprie” a unui grup.

29. Considerăm că îndoielile acestei instanțe pot fi înlăturate cu ușurință.

30. Astfel, pe de o parte, din punct de vedere textual, din diferitele versiuni lingvistice ale dispoziției în cauză, precum versiunile în limbile engleză („because”), franceză („parce que”) sau italiană („perché”), reiese că legiuitorul Uniunii a intenționat într-adevăr să exprime un raport de cauzalitate între noțiunea de „identitate proprie” și cea de „societate înconjurătoare”. „Identitatea proprie” a grupului „în țara în cauză” rezultă din faptul că acest grup „[este] perceput ca diferit de societatea înconjurătoare”.

31. Pe de altă parte, din economia articolului 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf din Directiva 2011/95 reiese că intenția legiuitorului Uniunii era de a distinge, la prima liniuță a acestei dispoziții, „identitatea individuală” a membrului grupului în cauză, în măsura în care vizează în special caracteristicile fizice, culturale sau religioase pe care acesta le are în comun cu toți membrii grupului respectiv și, la a doua liniuță a acesteia, „identitatea colectivă” sau „identitatea socială” a grupului, în măsura în care vizează modul în care acest grup este perceput de ceilalți membri ai societății. A considera că „identitatea proprie” a grupului în țara în cauză ar fi diferită de percepția pe care o are societatea înconjurătoare cu privire la acesta nu ar ține seama, așadar, de distincția pe care legiuitorul a dorit să o facă între elementele individuale și elementele sociale ale identității membrilor grupului în cauză.

32. Având în vedere aceste elemente, „identitatea proprie” a grupului, menționată la articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95, constituie, în consecință, o condiție care nu trebuie apreciată în mod distinct și de sine stătător în raport cu percepția societății înconjurătoare, ci în legătură cu aceasta¹².

33. În aceste împrejurări, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare preliminară.

34. În continuare, trebuie să se examineze a treia și a patra întrebare preliminară, prin care instanța de trimitere solicită Curții să precizeze modul în care trebuie să se aprecieze dacă un grup „[este] perceput ca diferit de societatea înconjurătoare”.

35. În primul rând, în ceea ce privește noțiunea de „societate înconjurătoare”, aceasta constituie cadrul de referință pentru stabilirea existenței unei „identități proprii” a grupului. Articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95 se referă în mod evident la un spațiu colectiv, adică la mediul uman și social în care evoluează membrii acestui grup. Prin urmare, percepția societății înconjurătoare este o percepție colectivă și, pentru a răspunde instanței de trimitere, împărtășim punctul de vedere al guvernului austriac din observațiile sale, potrivit căruia aceasta nu poate fi confundată cu percepția izolată a agentului de persecuție, în sensul articolului 6 din directiva menționată, sau chiar cu simpla perspectivă a anturajului apropiat al persoanei în cauză.

¹¹ Versiunea în limba germană are următorul cuprins: „die Gruppe in dem betreffenden Land eine deutlich abgegrenzte Identität hat, da sie von der sie umgebenden Gesellschaft als andersartig betrachtet wird” (sublinierea noastră).

¹² A se vedea în această privință AUEA, *Ghidul privind apartenența la un anumit grup social*, martie 2020, în special partea intitulată „Analiza juridică”, titlul C, referitor la „[i]dentitatea proprie”, p. 14.

36. Instanța de trimitere solicită Curții să precizeze întinderea geografică a acestei „societăți”, însă legiuitorul Uniunii o precizează în mod expres, menționând societatea „înconjurătoare”. Această societate corespunde, așadar, mediului în care evoluează membrii grupului în cauză. Acest mediu este format din structuri și conține norme morale, culturale, sociale, economice, politice, religioase și juridice speciale, a căror funcționare trebuie înțeleasă în scopul evaluării individuale a cererii. Nu este necesar, în opinia noastră, să se precizeze mai detaliat această întindere geografică, cu excepția cazului în care se dorește stabilirea unui perimetru fără a respecta organizarea sociopolitică a societății respective și a realităților sale, fie că sunt culturale, etnice, lingvistice sau religioase. Astfel cum a recunoscut Curtea într-o jurisprudență constantă, sarcina de a stabili „societatea înconjurătoare” relevantă pentru a aprecia existența unui anumit grup social revine autorității naționale competente, această societate putând să coincidă cu ansamblul țării de origine a solicitantului de protecție internațională sau putând fi mai limitată, de exemplu, la o parte a teritoriului sau a populației acestei țări terțe¹³. Astfel, un grup social identificat ca grup care dispune de o „identitate proprie” într-o anumită țară, în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95, nu va fi în mod necesar considerat un „grup social” în alte țări.

37. În al doilea rând, recunoașterea unei „identități proprii” a grupului în țara de origine a solicitantului presupune ca acest grup să fie „percept” ca „diferit” de societatea înconjurătoare.

38. Arătăm de la bun început că legiuitorul Uniunii se referă la noțiunea de „percepție socială”, care este o noțiune ce se distinge de cea de „comportament social”. Astfel, „percepția” este capacitatea care permite unui organism să își orienteze acțiunile și să cunoască mediul pe baza informațiilor furnizate de simțurile sale¹⁴. Noțiunea de „percepție socială” înseamnă, așadar, potrivit sensului său comun, procesul mental prin care indivizii își organizează și interpretează impresiile pentru a da un sens mediului lor înconjurător, independent de acțiunile pe care le pot întreprinde¹⁵.

39. În ceea ce privește noțiunea de „diferență”¹⁶, aceasta este definită ca fiind „trăsătura (o diferență) sau [un] ansamblu de trăsături (diferența) care distinge un lucru de altul, o ființă de alta”¹⁷. Diferența este opusă, așadar, asemănării cu alții. Diferența presupune, în mod evident, alteritatea persoanelor sau a elementelor între care este stabilită sau constatată¹⁸. Articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95 nu precizează nici natura acestei diferențe, ea putând, prin urmare, să se regăsească în mai multe atribute ale membrilor grupului în cauză, nici importanța acesteia, astfel încât „diferența” la care face referire legiuitorul Uniunii nu vizează în mod necesar o scară de valori.

¹³ A se vedea Hotărârea din 11 iunie 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Femei care se identifică cu valoarea egalității între femei și bărbați) (C-646/21, EU:C:2024:487, punctul 50 și jurisprudența citată).

¹⁴ A se vedea Bonnet, C., „Les trois étapes de la perception”, *Le cerveau et la pensée: le nouvel âge des sciences cognitives*, Éditions Sciences Humaines, Auxerre, 2014, pp. 213-221.

¹⁵ A se vedea Girandola, F., Demarque, C., și Lo Monaco, G., „La perception sociale: formation d'impression, stéréotypes, préjugés et discrimination”, *Psychologie sociale*, Armand Colin, Paris, 2019, pp. 198-219.

¹⁶ Termenul „diferență” nu este folosit în versiunea în limba germană a articolului 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95, în care se arată că grupul este percept de societatea înconjurătoare ca nefiind de același gen/de aceeași natură („von der sie umgebenden Gesellschaft als andersartig betrachtet wird”), ceea ce reprezintă o diferență.

¹⁷ A se vedea dicționarul *Le Robert*.

¹⁸ Potrivit dicționarului *Trésor de la langue française*, termenul „autre” [„alt”] „[p]ermite să se distingă, să se diferențieze, în raport cu o primă parte dată sau cunoscută [...] care servește drept punct de referință, una sau mai multe persoane ori unul sau mai multe elemente în cadrul unei a doua părți”.

40. Din aceste elemente deducem că, în contextul articolului 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf a doua liniuță din Directiva 2011/95, condiția referitoare la „identitatea proprie” a unui grup presupune ca, în cadrul evaluării individuale a cererii, autoritatea națională competentă să aprecieze măsura în care societatea înconjurătoare are o reprezentare sau o imagine a grupului în cauză, căreia îi este asociată o opinie sau o judecată ce diferențiază sau distinge acest grup de restul societății.

41. Această apreciere trebuie efectuată în lumina tuturor informațiilor de care dispune aceasta în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Directiva 2011/95. Percepția socială este subiectivă și depinde de numeroși factori referitori atât la caracteristicile grupului în cauză (precum aspectul, atributele fizice, genul, originile sociale sau rolurile sociale, comportamentele, atitudinile, opiniile sau chiar capacitățile acestuia etc.), cât și la normele care guvernează societatea de referință (fie că este vorba despre norme morale, sociale sau juridice ori chiar despre norme culturale, economice, politice sau religioase), precum și de combinația lor la un anumit moment. Se înțelege că aceleași calități sau aceleași atribute vor putea genera impresii diferite în funcție de circumstanțe și de mediul în care evoluează grupul de persoane în cauză¹⁹.

42. Deși, în scopul acestei aprecieri, legiuitorul Uniunii nu impune să se demonstreze că grupul este tratat, ci numai că este perceput în mod diferit de societatea înconjurătoare, toate comportamentele, toate actele sau toate măsurile care sunt adoptate ca urmare a percepției sociale a grupului pot constitui totuși indicații utile pentru a demonstra „identitatea proprie” a acestui grup în țara de origine. Acesta este sensul jurisprudenței Curții. Astfel, aceasta consideră că, deși „apartenența la un anumit grup social trebuie constatată în mod independent de actele de persecuție, în sensul articolului 9 din [D]irectiva [2011/95], ale căror victime în țara de origine pot fi membri ai acestui grup”²⁰, „[n]u este mai puțin adevărat că o discriminare sau o persecuție suferită de persoane care împărtășesc o caracteristică comună poate constitui un factor relevant atunci când [...] este necesar să se aprecieze dacă grupul în discuție este distinct în raport cu normele sociale, morale sau juridice din țara de origine în discuție”²¹.

43. Întrucât egalitatea este regula, iar nediscriminarea principiul, diferența poate conduce, așadar, la o încălcare a egalității și la adoptarea unor acte, a unor măsuri sau a unor practici discriminatorii față de grup. Astfel, Curtea a statuat că, în funcție de circumstanțele care prevalează în țara de origine, femeile pot fi percepute într-un mod diferit de către societatea înconjurătoare și li se poate recunoaște o „identitate proprie” în această societate printre altele din motive legate de norme sociale, morale sau juridice în vigoare în țara lor de origine²². În Hotărârea din 7 noiembrie 2013, X și alții²³, Curtea a considerat, în plus, că existența unei legislații penale care vizează în mod specific persoanele homosexuale permite să se constate că aceste persoane constituie un grup aparte ce este perceput ca fiind diferit de societatea înconjurătoare²⁴. În același mod, autoritățile naționale competente pot constata că un anumit grup este perceput în mod diferit ca urmare a unor măsuri de stigmatizare sau chiar de ostracizare îndreptate împotriva membrilor săi, de exemplu măsurile de stigmatizare a femeilor tinere care refuză să se supună

¹⁹ Trebuie precizat că persecuția va putea de asemenea, după caz, să fie privită din perspectiva unui alt motiv de persecuție menționat la articolul 10 din Directiva 2011/95, precum religia sau opiniile politice.

²⁰ A se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Femei victime ale unor acte de violență domestică) (C-621/21, EU:C:2024:47, punctul 55).

²¹ A se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Femei victime ale unor acte de violență domestică) (C-621/21, EU:C:2024:47, punctul 56).

²² A se vedea Hotărârea din 11 iunie 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Femei care se identifică cu valoarea egalității între femei și bărbați) (C-646/21, EU:C:2024:487, punctul 49 și jurisprudența citată).

²³ C-199/12-C-201/12, EU:C:2013:720.

²⁴ A se vedea Hotărârea din 7 noiembrie 2013, X și alții (C-199/12-C-201/12, EU:C:2013:720, punctul 48).

exciziei într-o comunitate în care o asemenea practică constituie norma. În schimb, nu considerăm că este necesar să se stabilească faptul că membrii grupului în cauză sunt îndepărtați sau excluși din societatea înconjurătoare, întrucât noțiunea de „diferență” nu implică o opoziție între acest grup și societatea în care evoluează²⁵.

44. În speță, instanța de trimitere exprimă îndoieli în ceea ce privește apartenența la un anumit grup social a membrilor unei familii amenințate cu o vendetă. Astfel, aceștia din urmă nu ar fi percepuți în mod diferit de societatea înconjurătoare, pe de o parte, deoarece numai persecutorul – cu alte cuvinte familia „care se răzbună” – precum și rudele și cunoștințele familiei vizate ar cunoaște vendeta căreia îi este supusă acesta și, pe de altă parte, întrucât ar fi conform tradiției „Pashtunwali”, urmată în regiunea de origine a persoanei interesate, să se procedeze la soluționarea litigiilor prin vendetă. Cu alte cuvinte, vendeta ar fi un mecanism de soluționare a conflictelor central și răspândit în sistemul juridic tradițional al „Pashtunwali”.

45. Aceste argumente nu ne conving, întrucât, ca urmare a acestei abordări, ar exista riscul de a exclude recunoașterea apartenenței la un anumit grup social a unor solicitanți de protecție internațională pentru simplul motiv că codul sau practica tradițională căreia îi sunt supuși ar fi răspândită în țara sau în regiunea lor de origine²⁶.

46. O asemenea apreciere impune în mod evident să se efectueze o evaluare individuală a cererii de protecție internațională care provine de la un membru al familiei amenințat, în conformitate cu articolul 4 alineatul (3) din Directiva 2011/95²⁷.

47. În acest context, este esențial ca vendeta să fie situată în sistemul juridic și în tradiția în care se înscrie și să fie diferențiată de criminalitatea de drept comun sau de criminalitatea organizată.

48. Vendeta, care înseamnă „răzbunarea sângelui” sau „răzbunare”, este definită ca un fenomen secular guvernat de norme cutumiare recunoscute și admise de anumite societăți tradiționale ca un drept care coexistă în paralel cu sistemul juridic în vigoare²⁸. Astfel, se admite că vendeta face parte integrantă din legile cutumiare ale paștunilor care trăiesc în zonele rurale din Afganistan („Pashtunwali”)²⁹, dar și ale societăților care trăiesc în regiunile muntoase din nordul Albaniei („Kanun”)³⁰ sau în sud-estul Turciei. În raportul său de informare cu privire la Afganistan publicat în luna mai a anului 2024, AUEA distinge vendeta de simplul litigiu funciar în care

²⁵ Goodwin-Gill, G. S., și McAdam, J., *op. cit.*, p. 85.

²⁶ Avem în vedere, de exemplu, femeile și fetele tinere care sunt supuse mutilărilor genitale feminine, care sunt practici larg răspândite în anumite țări sau regiuni.

²⁷ Pentru o ilustrare a unei aprecieri de la caz la caz în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, a se vedea decizia de inadmisibilitate din 20 septembrie 2007, Elezaj împotriva Suediei (CE:ECHR:2007:0920DEC001765405), privind legalitatea expulzării de către autoritățile suedeze a unor resortisanți albanezi implicați într-o vendetă familială care își avea originea în anii 1950.

²⁸ A se vedea Rouland, N., *Aux confins du droit: anthropologie juridique de la modernité*, Éditions Odile Jacob, Paris, 1991, în special partea intitulată „Le corset du droit de la vengeance”, p. 84 și urm.

²⁹ A se vedea printre altele Acheson, B., *The Pashtun Tribes in Afghanistan*, Pen and Sword Books, Barnsley, 2023, și AUEA, *Country of Origin Information Report: Afghanistan – Individuals targeted under societal and legal norms*, decembrie 2017, punctul 7, „Blood feuds and revenge killings”.

³⁰ A se vedea, de exemplu, AUEA, *Country of Origin Information Report: Albania – Country focus*, noiembrie 2016, punctul 5.3.3, Oficiul Francez pentru Protecția Refugiaților și a Apatrizilor (OFPRA), *Rapport de mission en République d'Albanie du 3 au 13 juillet 2013*, 2014, punctul 1, și Gjeloșhaj Hysaj, K., „La «reprise du sang» chez les Albanais: comment sortir du Moyen-Âge?”, *Confluences Méditerranée*, vol. 3, nr. 62, L'Harmattan, Paris, 2007, pp. 87-94.

aceasta își poate avea originea³¹. Astfel, vendeta impune o modalitate de soluționare a litigiilor care se înscrie în cadrul unei acțiuni colective, în temeiul căreia pedeapsa pentru o crimă sau pentru o insultă nu este în sarcina justiției statale, ci a familiei, a clanului, a tribului sau a grupului etnic al persoanei ofensate³². Vendeta poate fi supusă unor norme stricte, întrucât poate defini infracțiunile vizate și categoriile de victime care trebuie răzbunate. Gradul în care aceasta impune sau nu răzbunarea prin săvârșirea unor acte de violență diferă în funcție de coduri, de regiuni sau de triburile cărora li se aplică și în funcție de originea vendetei. Astfel, potrivit „Pashtunwali”, săvârșirea răzbunării nu este numai un drept, ci și o datorie, o obligație socială, a cărei neîndeplinire poate conduce, pentru cel care se sustrage de la aceasta, o refuză sau o neglijență, la dezonoare sau chiar la atingeri aduse persoanei sale. Dreptul la răzbunare se poate transmite din generație în generație³³. În mod tradițional, acesta se exercită asupra oricărui bărbat din familie pe linie paternă, ținând seama de statutul și de responsabilitățile pe care acesta din urmă le are în cadrul familiei³⁴. În acest context, persecutarea unui bărbat și a fiului său încă din prima copilărie, pentru motivul că acesta din urmă aparține aceleiași familii precum bunicul său patern, este tot atât de arbitrară, în opinia noastră, precum o persecuție pe motive legate de rasă sau de religie.

49. În sfârșit, o vendetă poate, ca urmare a principiilor de drept cutumiar care o guvernează, să implice pentru familia vizată măsuri de izolare sau de claustrare voluntare, a căror durată și gravitate variază de la caz la caz³⁵. În situațiile cele mai grave, aceste măsuri pot conduce la neșcolarizarea copiilor, în special a băieților, precum și la o lipsire de veniturile familiei³⁶, orice ajutor adus acesteia putând fi considerat o insultă adusă celeilalte familii, cu riscul de a declanșa o vendetă care poate decurge de aici.

50. Rezultă că, chiar și în cadrul unei societăți în care vendeta constituie un mecanism de soluționare a conflictelor încă răspândit, nimic nu exclude ca, din cauza normelor sociale și morale pe care se întemeiază această societate, membrii unei familii implicate într-o vendetă, în special membrii de sex masculin, să poată fi percepuți diferit de societatea menționată, fie pentru că sunt constrânși să se claustreze și să se izoleze de aceeași societate pentru a scăpa de răzbunare, fie pentru că refuză să salveze onoarea și reputația familiei exercitând un drept de vendetă pe care

³¹ AUEA, *Country guidance: Afghanistan, op. cit.*, în special punctul 3.18.1, intitulat „Vendete”: „De exemplu, membrii unei familii implicate într-o vendetă pot avea o temere fondată de a fi persecutați din cauza apartenenței lor la un anumit grup social, bazată pe caracteristicile lor innăscute (cu alte cuvinte, a fi membru al familiei lor) și a faptului că familiile sunt cunoscute și pot avea o identitate proprie în societatea înconjurătoare” (traducere liberă) (p. 90), și punctul 3.18.2, intitulat „Litigii funciare”: „Informațiile disponibile indică faptul că, în cazul violenței generate în cadrul litigiilor funciare, nu există, în general, nicio legătură cu un motiv de persecuție în sensul Convenției [de la Geneva]. Acest lucru nu aduce atingere cazurilor individuale în care ar putea fi stabilită o legătură pe baza altor circumstanțe (de exemplu, etnicitatea, având în vedere faptul că talibanii se bazează pe originea etnică a persoanei, litigiul funciar care implică o vendetă etc.)” (traducere liberă) (p. 92).

³² A se vedea Ellenberger, H. F., „La vendetta”, *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique*, vol. XXXIV, nr. 2, Polymedia, Morges, 1981, pp. 125-142, în special p. 125.

³³ A se vedea Acheson B., *op. cit.*, pp. 88-93.

³⁴ A se vedea Bardhoshi, N., „De l’anthropologie de la vendetta en temps de «crise totale»”, *Ethnologie française*, vol. 47, nr. 2, Presses universitaires de France, Paris, 2017, pp. 331-340. În poziția sa referitoare la apartenența unui individ la o familie sau la un clan implicate într-o vendetă, ICNUR subliniază totuși că, mai recent, „s-a semnalat că femeii și copiii au fost de asemenea vizati în cadrul vendetelor. Aceștia pot fi de asemenea uciși sau răniți în cazul unui atac împotriva membrilor de sex masculin ai familiei” (punctul 3).

³⁵ A se vedea AUEA, *Country of Origin Information Report: Albania – Country focus*, noiembrie 2016, punctul 5.3.3, intitulat „Victims of blood feuds”: „Un efect secundar al vendetelor este soarta familiilor amenințate care rămân izolate pentru o perioadă destul de lungă pentru a evita violențele. Acest lucru afectează de asemenea copiii, care nu pot merge la școală. În anul 2013, ar fi fost raportate 67 de familii izolate din cauza vendetelor și 33 de copii, cea mai mare parte în regiunile de nord, care nu puteau merge la școală din acest motiv” (traducere liberă).

³⁶ În poziția sa referitoare la apartenența unui individ la o familie sau la un clan implicate într-o vendetă, ICNUR subliniază că „copiii pot fi ținuți acasă și privați de școală pe perioade prelungite, familiile lor temându-se să nu fie uciși, atacați sau răpiți. Astfel, chiar dacă bărbații de vârstă adultă sunt principala țintă a unei vendete, alți membri ai familiei pot de asemenea să fie în pericol de moarte sau să sufere încălcări ale drepturilor omului” (punctul 3). A se vedea în același sens COI Focus – Albania, Blood Feuds in contemporary Albania: Characterisation, Prevalence and Response by the State, Comisariatul general pentru refugiați și apatrizi (Belgia) din 29 iunie 2017.

acest drept cutumiar le impune să îl exercite. De altfel, unele autorități naționale dispun de baze de date care menționează vendetele în curs, precum și familiile implicate, ceea ce demonstrează vizibilitatea acestui grup în societate³⁷. În plus, anumite țări au adoptat legislații penale speciale, recunoscând caracterul agravant al unui omor săvârșit în legătură cu o vendetă și încearcă, pe de altă parte, să limiteze acest fenomen prin măsuri de prevenție și prin instituirea unor comitete de reconciliere a familiilor aflate în conflict.

51. Sub rezerva unei evaluări a faptelor și a circumstanțelor proprii fiecărei spețe, nu vedem niciun motiv care să se opună ca o autoritate națională competentă să considere că un membru, în special de sex masculin, al unei familii implicate într-o vendetă în curs în țara sa de origine aparține unui grup care are „identitate proprie” în această țară, ca urmare a normelor la care acesta din urmă ar fi supus în temeiul unui cod cutumiar. Contrar temerilor pe care le prezintă Comisia în observațiile sale, nu considerăm că un astfel de grup social ar fi identificat prin actul de persecuție la care ar fi expus membrul familiei în țara sa de origine³⁸.

52. Astfel, acest grup social ar fi identificat prin aplicarea în privința sa a unui drept cutumiar justificat prin legături de sânge și care implică nu numai supunerea membrilor acestui grup la norme speciale care guvernează viața lor în societate, ci și expunerea lor la un risc de amenințări grave împotriva persoanei lor³⁹.

53. Având în vedere aceste considerații, apreciem că articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că, în funcție de condițiile care prevalează în țara de origine, membrul unei familii implicate într-o vendetă în curs în această țară poate fi considerat că aparține unui „anumit grup social” reprezentând motiv de persecuție care poate conduce la recunoașterea statutului de refugiat.

54. Recunoașterea acestui statut va mai impune stabilirea faptului că actele la care această persoană riscă să fie expusă în țara sa de origine sunt săvârșite de agenți neguvernamentali, în sensul articolului 6 litera (c) din Directiva 2011/95, ceea ce va implica să se demonstreze că agenții de protecție menționați la articolul 7 din această directivă, printre care în special statul, nu pot sau nu doresc să acorde o protecție efectivă împotriva acestor acte⁴⁰.

55. În plus, recunoașterea statutului menționat va presupune, în conformitate cu articolul 9 alineatul (3) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 6 litera (c) și cu articolul 7 alineatul (1) din aceasta și în lumina considerentului (29) al acestei directive, stabilirea unei legături fie între

³⁷ A se vedea, de exemplu, Third periodic report submitted by Albania under article 19 of the [UN Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment (Convenția împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984 de Adunarea Generală a Națiunilor Unite, *Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1465, nr. 24841, 1987, p. 85], 19 iulie 2021, a Comitetului ONU împotriva torturii, în care guvernul albanez a semnalat că 75 de familii erau implicate într-o vendetă, având drept rezultat izolarea a 159 de persoane, dintre care 25 de copii (punctul 194).

³⁸ Amintim că, potrivit jurisprudenței Curții, apartenența la un anumit grup social trebuie constatată în mod independent de actele de persecuție, în sensul articolului 9 din Directiva 2011/95, ale căror victime în țara de origine pot fi membri ai acestui grup [a se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Femei victime ale unor acte de violență domestică) (C-621/21, EU:C:2024:47, punctul 55)].

³⁹ Astfel, în poziția sa referitoare la apartenența unui individ la o familie sau la un clan implicate într-o vendetă, ICNUR subliniază că, „[i]n cazul vendetelor, un individ nu este agresat în mod aleatoriu; dimpotrivă, acesta sau aceasta este vizat(ă) deoarece aparține unei anumite familii și pe baza unui cod instituit de mult timp. Comparativ cu alte situații în care o persoană se teme să fie agresată sau chiar ucisă, de exemplu, în cazul în care datorează bani sau este urmărită de mafie, persoanele care se tem că vor suferi persecuții în cadrul vendetelor nu sunt vizate ca urmare a propriilor acțiuni, ci din cauza răspunderii considerate a fi angajată de alți membri ai familiei (vii sau morți). Prin urmare, acestea nu sunt simple victime ale unei vendete izolate, ci ale codului care reglementează această tradiție a vendetei” (punctul 14).

⁴⁰ A se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Femei victime ale unor acte de violență domestică) (C-621/21, EU:C:2024:47, punctele 64 și 65).

motivul de persecuție menționat la articolul 10 alineatul (1) litera (d) din directiva menționată și actele de persecuție, în sensul articolului 9 alineatele (1) și (2) din aceasta, fie între acest motiv de persecuție și lipsa protecției împotriva unor asemenea acte de persecuție săvârșite de agenți neguvernamentali⁴¹.

56. În sfârșit, recunoașterea statutului de refugiat va impune asigurarea că nu există niciun motiv de excludere la adresa persoanei în cauză.

V. Concluzie

57. Având în vedere toate considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria) după cum urmează:

Articolul 10 alineatul (1) litera (d) primul paragraf din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate

trebuie interpretat în sensul că

- „identitatea proprie” a grupului este o condiție care trebuie examinată în lumina percepției pe care o are societatea înconjurătoare cu privire la acesta;
- „societatea înconjurătoare” se definește ca fiind mediul uman și social în care evoluează acest grup, pe care autoritatea națională competentă îl consideră relevant în vederea evaluării sale individuale cu privire la cererea de protecție internațională. Percepția societății înconjurătoare nu se referă la percepția izolată a persecutorului, ci la o percepție colectivă;
- circumstanța că grupul este perceput ca diferit de societatea înconjurătoare trebuie examinată în raport cu reprezentarea sau cu imaginea pe care aceasta o are cu privire la grupul respectiv, căreia îi poate fi asociată o opinie sau o judecată care îl diferențiază sau îl distinge de restul societății. Comportamentele, actele sau chiar măsurile adoptate ca urmare a acestei percepții pot constitui, în acest scop, indicații pertinente;
- în funcție de condițiile care prevalează în țara de origine, membrul unei familii implicate într-o vendetă în curs în această țară poate fi considerat că aparține unui „anumit grup social” reprezentând motiv de persecuție care poate conduce la recunoașterea statutului de refugiat.

⁴¹ A se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Femei victime ale unor acte de violență domestică) (C-621/21, EU:C:2024:47, punctele 66-69).